

DOI: <https://doi.org/10.17721/2306-5680.2021.1.2>
УДК 626.81

Хільчевський В.К.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

СУЧАСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОВЕРХНЕВИХ ВОДНИХ ОБ'ЄКТІВ УКРАЇНИ: ВОДОТОКИ ТА ВОДОЙМИ

За виконанням у статті оцінюванням, сучасні дані по кількості водних об'єктів на території України становлять: 63119 річок; близько 20 тис. озер; 1054 водосховища; 50793 стави. Оскільки гідрографічні дослідження в Україні виконувалися понад 50 років тому, необхідними є сучасні гідрографічні обстеження території країни зі створенням сучасного водного кадастру і встановленням реальних морфометричних параметрів водних об'єктів (річок, озер, водосховищ, ставів). Основними організаціями, у сферу діяльності яких входять ці питання, є Державне агентство водних ресурсів України та Український гідрометеорологічний центр Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Необхідно також унормувати низку понять, які застосовуються апріорі, але не мають визначення, чітких параметрів (наприклад, струмок, джерело, став-копанка та ін.). Це складніше здійснити через введення доповнень у Водний кодекс України або ДСТУ, але можна зробити шляхом розробки офіційно затверджених методик, в яких дані терміни застосовуються.

Ключові слова: водні об'єкти, водотоки, водойми, річки, озера, водосховища, стави.

Актуальність теми. Підписання в 2014 р. Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом дало поштовх реформам у сфері водних відносин в Україні. Можна констатувати, що певним досягненням в державі є реформування сектору управління водними ресурсами за басейновим принципом, яке розпочалося в 2016 р. на основі імплементації положень базової Водної рамкової директиви Європейського Союзу (ВРД ЄС, 2000 р.) [27] та ще п'яти профільних водних директив у законодавчі акти України [4, 21]. Важливим документом у басейнових структурах Державного агентства водних ресурсів України стане план управління річковим басейном, основним завданням якого є досягнення доброї якості води у водних об'єктах.

В планах управління районами річкових басейнів передбачено моніторинг кількісних та якісних показників водних об'єктів: виділення масивів поверхневих і підземних вод; визначення їхнього хімічного та екологічного стану. Завдань багато, при тому, що запроваджуються положення, які були розроблені в ЄС ще на початку 2000-х рр. В самому Євросоюзі вже розпочали розробку нової широкої типології річок і озер для застосування при великомасштабних міждержавних екологічних оцінках [26].

На жаль, за межами положень ВРД ЄС, основне спрямування якої управлінсько-гідроекологічне, знаходиться низка питань, які мають стратегічне значення для управління водними ресурсами України, враховуючи внутрішні і глобальні виклики 21 століття [18]. А саме – роботи зі створення сучасного водного кадастру України, ретельне вивчення водного фонду. Поскілки це питання не ставиться європейськими партнерами, то воно знаходиться на периферії інтересів української сторони.

Аналіз виконаних раніше досліджень та напрацювань. Не дивлячись на Постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку ведення Державного водного кадастру» (08.04.1996 р. № 413), прийняту на виконання положень Водного кодексу України (1995 р.) [4], ця справа по суті ще далека від свого завершення на державному рівні. Можна відзначити лише певні нароби окремих авторів - В.І. Вишневський, О.О. Косовець [2, 3], В.В. Гребінь, В.К. Хільчевський, В.А. Сташук та ін. [6], М.М. Паламарчук, Н.Б. Закорчевна [14], в яких робляться певні узагальнення по гідрографії водних об'єктів на території України.

Останні кадастрові дослідження водних об'єктів в Україні виконувалися понад 50 років тому, коли в колишньому СРСР складався другий водний кадастр (1960-1973 рр.). Це була
ISSN:2306-5680 Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. 2021. № 1 (59)

державна програма. В результаті, було видано багатотомну фундаментальну працю «Ресурси поверхностных вод СССР» (РПВ). Книги видавалися за томами і випусками відповідно до регіону країни і басейнів річок. Інформація по Україні розміщена в томі 6, випусках 1-4, а також частково в томі 5. Наприклад, «Ресурси поверхностных вод СССР. Т.6. Украина и Молдавия. - Вып.1. Западная Украина и Молдавия» (повна назва книги); далі скорочені назви: «РПВ СССР. Т.6. Украина и Молдавия. - Вып. 2. Среднее и Нижнее Поднепровье»; «РПВ СССР. Т.6., Украина и Молдавия. Вып. 3. - Бассейн Северского Донца и реки Приазовья»; «РПВ СССР. Т.6. Украина и Молдавия. - Вып.4. Крым»; «РПВ СССР. Т. 5. Белоруссия и Верхнее Поднепровье» (в цьому томі наведені характеристики по притоках Прип'яті). Крім загальної кількості водних об'єктів у басейнах річок, їхніх морфометричних даних наводилися основні гідрологічні характеристики.

Треба відзначити, що на період 1960-1970-х рр. припав пік в реалізації масштабних заходів з проведення водних меліорацій (створення зрошувальних систем на півдні України, осушувальних – на Поліссі), відповідно, й антропогенних змін у водному фонді. У 1990-х та на початку 2000-х рр. навпаки, відбувся занепад сфери водних меліорацій, що теж не могло не вплинути на стан водних об'єктів в басейнах річок. В цілому, за останній 60-річний період виникла й проблема стану малих річок [11].

В Україні діє класифікація річок за площею водозбору: великі (понад 50 тис. км²), середні (2,0 -50 тис. км²); малі - до 2,0 тис. км² (ст. 79 ВКУ). Такий поділ існував ще у Водному кодексі колишнього СРСР, застосовується зараз і в Російській Федерації [12].

В той же час, при внесенні змін і доповнень у Водний кодекс України у 2016 р. у статтю. 79 було додано про те, що «Визначена у цій статті класифікація річок України не застосовується для визначення масивів поверхневих та підземних вод» [4]. Класифікація не застосовується тому, що для визначення масивів поверхневих та підземних вод необхідно використовувати методики, які створена на основі вимог ВРД ЄС, в яких у класифікації річок за площею водозбору наявні інші градації.

Згідно з Водною рамковою директивою Європейського Союзу, річки поділяються на: дуже великі - понад 10 тис. км²; великі (1,0 тис.–10 тис. км²); середні (100-1000 км²); малі (10-100 км²) [27].

Виникає закономірне питання – чому у 2016 р. у Водному кодексі України не було зроблено перехід повністю на класифікацію річок за площею водозбору за ВРД ЄС? Адже тоді б реально в країні діяла європейська класифікація річок за площею водозбору, яку б застосовували фахівці і яка б потрапила до шкільних підручників з географії. Таким чином, було допущено значний недолік у цій справі.

З цього приводу можна відзначити, що у нормативних документах сусідніх держав Білорусі і Молдови застосовано хоча й не європейська класифікація, але все ж таки зроблено відхід від колишньої радянської мегакласифікації річок [5, 13]. В цих країнах класифікація здійснена на основі довжини річок з урахуванням внутрішніх особливостей. Тому, наприклад, у Білорусі при градаціях «великі» (довжина понад 500 км), «середні» (200-500 км) та «малі» (5-200 км) - до розряду «великі», крім Дніпра, Прип'яті, Німану і Західної Двіни, потрапили Березина, Сож, Горинь, Західний Буг.

Відсутність реальних скоординованих дій зі створення водного кадастру в Україні призводить до того, що на питання про морфометрію водних об'єктів, або їхню кількість у певному регіоні чи річковому басейні немає однозначної відповіді. В публікаціях тиражуються різні цифри стосовно кількості тих чи інших видів водних об'єктів, часто неспівмірні з реаліями. Трансформацію оцінок кількості річок в Україні висвітлено в роботі В.В. Гребеня та В.К. Хільчевського [8], водосховищ і ставів – в роботах цих авторів [6, 19, 22, 29].

Виконані також регіональні дослідження сучасних морфометричних характеристик водойм Шацького поозер'я В.К. Хільчевським та М.Р. Забокрицькою [24]. Застосовано типологію ВРД ЄС для річок і озер в басейні р. Західний Буг і виконано порівняння з результатами польських дослідників [23, 28], подібна робота виконана по басейну Росі [7].

Мета даної роботи – охарактеризувати стан методичних підходів до оцінювання водного фонду (водотоків та водойм) з урахуванням підходів ВРД ЄС, виконати оцінювання кількісного стану водних об'єктів України.

Матеріали та методи дослідження. Для узагальнення в публікації використано інформацію Державного агентства водних ресурсів України, матеріали власних досліджень та літературні джерела.

Виклад основного матеріалу. Водний об'єкт – це природний або створений штучно елемент довкілля, в якому зосереджуються води (море, лиман, річка, струмок, озеро, водосховище, ставок, канал, а також водоносний горизонт) [4]. Визначення цього терміну є також у ДСТУ 3517-97 та ДСТУ 3041-95 [9, 10]. В гідрології поверхневі водні об'єкти поділяються на водотоки та водойми. Водотік - водний об'єкт, який характеризується постійним або тимчасовим рухом води в руслі в напрямку загального ухилу (природний водотік - річка, штучний - канал). Водойма - постійне або тимчасове скупчення стоячої або зі зниженим стоком води в заглибленнях земної поверхні (природна водойма - озеро, штучна – водосховище, став) – табл. 1. У широкому сенсі до водойм належать моря і океани.

Таблиця 1. Кількісна характеристика природних та штучних поверхневих водних об'єктів на території України

№	Водні об'єкти	Кількість	Примітка
Водотоки			
1	Річки	63119	Великі (> 50 тис. км ²) - 8 річок: Дніпро, Дністер, Дунай, Десна, Прип'ять, Південний Буг, Сіверський Донець, Тиса Середні (2,0-50 тис. км ²) – 82 річки Малі (< 2,0 тис. км ²) - 63029 річок (99,87%)
2	Канали	6	Північно-Кримський – 403 км, Дніпро–Донбас – 262 км, Дніпро–Інгулець – 151 км, Сіверський Донець–Донбас – 133 км, Каховський – 130 км, Дніпро–Кривий Ріг – 42 км
Водойми			
3	Озера	20000	Дуже великі (> 100 км ²) – 1 озеро: Ялпуг Великі (10-100 км ²) – 21 озеро Середні (1-10 км ²) – бл. 70 Малі (0,5-1,0 км ²) та Дуже малі (< 0,5 км ²) – всі інші озера (99,54%)
4	Водосховища	1054	Дуже великі (10-50 км ³) – 2 водосховища на Дніпрі (Кременчуцьке і Каховське) - 0,2% Великі (1,0-10 км ³) – 5 водосховищ: з них 4 на Дніпрі (Київське, Канівське, Кам'янське, Дніпровське) та одне на Дністрі (Дністровське) – 0,5% Середні (0,1-1,0 км ³) – 11 водосховищ (1,0%) Невеликі (0,01-0,1 км ³) – 88 водосховищ (8,4%) Малі (< 0,01 км ³) – 948 водосховищ (89,9%)
5	Стави	50793	Дуже великі (> 500 тис. м ³) та Великі (200-500 тис. м ³) – 13% Середні (50-200 тис. м ³) – 29% Малі (10-50 тис. м ³) та Дуже малі (< 10 тис. м ³) - 58%

Всі води (водні об'єкти) на території України становлять її водний фонд. До водного фонду України належать: 1) поверхневі води: природні водойми (озера); водотоки (річки, струмки); штучні водойми (водосховища, стави) і канали; інші водні об'єкти; 2) підземні води та джерела; 3) внутрішні морські води та територіальне море [4]. Із наведеного переліку водних об'єктів у Водному кодексі України більшості з них дано термінологічні визначення. В той же час, не унормованими залишаються терміни «струмок» та «джерело» [16]. І хоча термін струмок наведено в ДСТУ 3517-97 («невеликий постійний або тимчасовий водотік,

утворений внаслідок стікання снігової чи дощової води або виходу на поверхню підземних вод»), але він зовсім не параметризований [9].

Водотоки

Річки. Загальна кількість річок в Україні становить 63 119 [14], серед яких 8 великих річок (> 50 тис. км²) становлять лише 0,001 %.

• Великими річками для України є: Дніпро (площа басейну - 509 тис. км², довжина - 2200 км); Дністер (72,1 тис. км², 1362 км); Дунай (817 тис. км², 2857 км); Десна (88,9 тис. км², 1130 км); Прип'ять (114,3 тис. км², 775 км); Південний Буг (63,7 тис. км², 806 км); Сіверський Донець (98,9 тис. км², 1053 км); Тиса (157 тис. км², 966 км).

Про р. Західний Буг. В низці публікацій можна зустріти інформацію, що в Україні є 9 великих річок – до списку додається ще й Західний Буг. При цьому, не враховуються гідрографічні зміни, які відбулися ще в 1960-і 20рр. і були визнані міжнародним співтовариством, крім колишнього СРСР (судячи з енциклопедичних видань радянського часу). У 1962 р. рішенням уряду Польщі змінився порядок деяких приток Вісли [30]. Так, Західний Буг став притокою р. Нарев. Остання перетворилася на притоку 1-го порядку р. Вісла. До цього було навпаки — вважали, що Західний Буг впадає у Віслу, а Нарев – у Західний Буг. Через це у Західного Бугу, що став притокою Нарева, зменшилася площа басейну – 39 580 км² (до цього було 73 470 км²), а у Нарева – збільшилася.

Важливе значення мало затвердження Верховною Радою України у 2016 р. гідрографічного районування території України з виділенням 9 районів річкових басейнів: Дніпра, Дністра, Дунаю, Південного Бугу, Дону, Вісли, річок Криму, річок Причорномор'я, річок Приазов'я [21]. Майже всі річки України належать до басейну Чорного і Азовського морів. Крім району басейну р. Вісла (р. Західний Буг та р. Сан), який належить до басейну Балтійського моря і займає всього 2,5 % території країни (рис. 1).

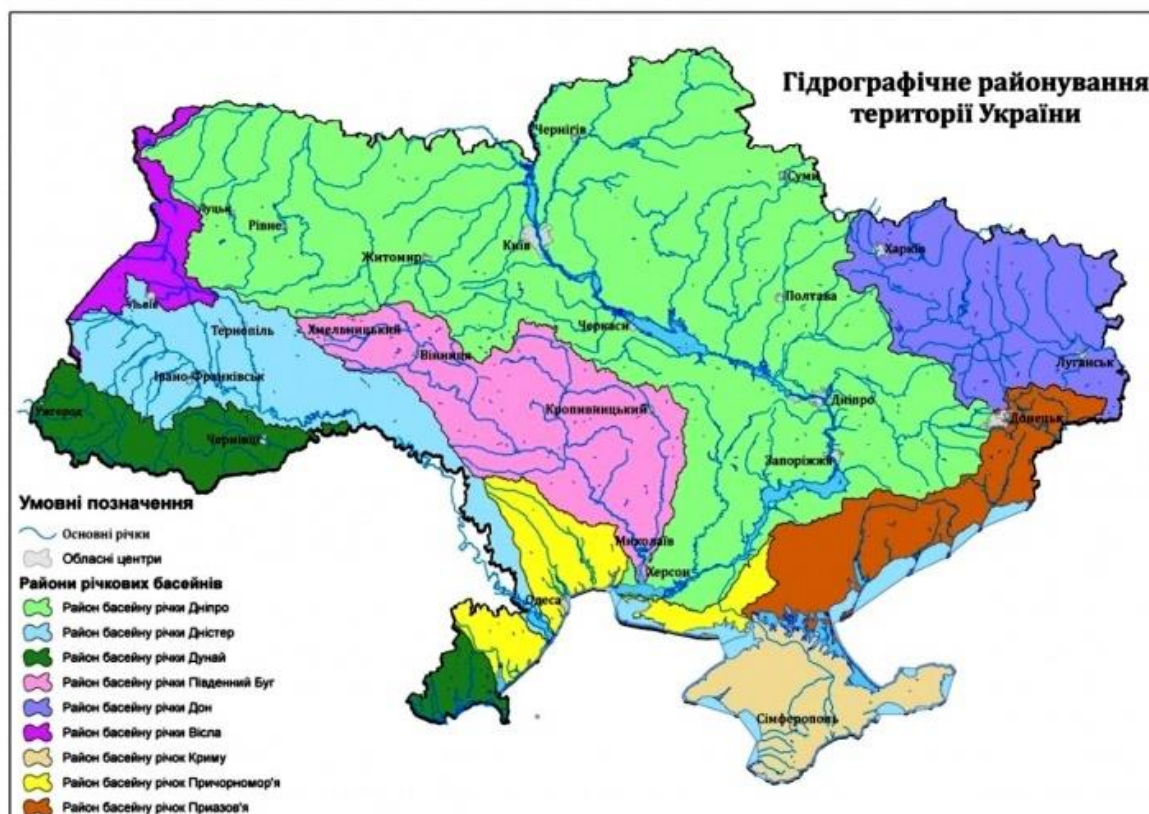

Рис.1. Гідрографічне районування території України за районами басейнів: 1 – р. Дніпро; 2 – р. Дністер; 3 – р. Дунай; 4 - р. Південний Буг; 5 - р. Дон; 6 – р. Вісла; 7 - річок Криму; 8 – річок Причорномор'я; 9 – річок Приазов'я

Гідрографічне районування 2016 р. не замінює класичне гідрологічне районування, яке виконане з урахуванням фізико-географічної зональності території України. Оскільки

основна функція гідрографічного районування – менеджмент водних ресурсів на основі планів управління басейнами річок.

В роботі [8] показано, що впродовж другої половини 20 ст., коли реально почали займатися практичними питаннями гідрографії басейнів річок на території колишнього СРСР, оцінка кількості річок в Україні, виконана за тією або іншою методикою, значно змінювалася: від 22197 річок (у 1953 р.) до 72779 річок (у 1960–1980 рр.), «стабілізувавшись» у 2001 р. – 63119 річок.

Цей різнобій у даних про кількість річок до цього часу дає можливість робити некомпетентні або спекулятивні заяви про втрату 10 тис. річок в Україні.

На нашу думку, кількість річок в Україні на сьогодні за розвинених методів ГІС та наявного широкого асортименту космічних знімків теж вимагає уточнення.

Як відзначалося вище, згідно Водної рамкової ЄС існує інша типологія річок за площею водозбору. Вона застосовується в Україні лише як допоміжна при виділенні масивів поверхневих вод для розробки планів управління річковими басейнами. Досвід її застосування для деяких пілотних досліджень в басейнах річок нашої країни висвітлено в публікаціях [7, 23, 28].

Необхідно відзначити позитивний досвід, який мав місце в Україні у 1980-і 21рр., коли була започаткована програма паспортизації малих річок (за гідрологічними, гідрохімічними та гідробіологічними параметрами). На жаль вона була виконана приблизно на 30 %.

У світі з середини 1990-х 21рр. почала поширюватися тенденція до ревіталізації малих річок, особливо на території міських агломерацій. Під ревіталізацією річок розуміють повне відновлення водотоків або ж певних їхніх ділянок на рівні періоду часу існування річки, що передував індустріальному освоєнню даного регіону, коли була непорушеною руслова мережа і не здійснювалися централізовані чи точкові скиди стічних вод. [15, 17].

В Україні можна зафіксувати початок активних дій в цьому напрямі з 2015 р., коли електронна петиція (звернення) киян до Київської міської ради, в якій було висловлено глибоке занепокоєння станом р. Либідь, набрала понад 10 тис. підписів, необхідних для її розгляду міською владою. Петиція мала назву: «Визнати долину русла річки Либідь зоною екологічного лиха та розпочати вживання невідкладних заходів із відновлення екосистеми річки Либідь та навколишньої території». За інформацією ЗМІ – станом на 2020 р. тривають проектні роботи для реалізації заходів з ревіталізації окремих ділянок Либіді.

Канали. Канал – це штучний водотік, призначений для скорочення водних маршрутів або для перенаправлення потоку води. За призначенням розрізняють канали: судноплавні, зрошувальні (іригаційні), осушувальні, водопровідні, комплексного призначення та ін.

В Україні судноплавних каналів немає, натомість наявні всі інші типи, серед яких 6 каналів вважається великими: Північно-Кримський (403 км); Дніпро – Донбас (262 км); Дніпро – Інгулець (151 км); Сіверський Донець – Донбас (133 км); Каховський (130 км); Дніпро-Кривий Ріг (42 км).

Водойми

Озера. На території України нараховується близько 20 тис. озер [14]. Вони мають різне походження: заплавні, карстові, приморські (озера-лимани). Розташування озерних районів з найбільшими озерами умовно можна локалізувати за регіонами:

- озера Волинського Полісся;
- Придунайські озера;
- озера-лимани Причорномор'я;
- солоні озера Криму.

Поширені озера також в заплавах Дніпра, Прип'яті, Десни та інших річок. Гірські озера зустрічаються в Українських Карпат.

Застосовуючи класифікацію озер за площею водного дзеркала згідно вимог ВРД ЄС, встановлюємо, що серед озер в Україні є 0,005 %, які виділяються своєю площею: 1 озеро - дуже велике (> 100 км²) – Ялпуг (Придунайські озера); 21 – великі (10-100 км²), з яких 10 солоних у Криму; близько 70 озер – середні (1-10 км²). Всі інші озера є: малими (0,5-1,0 км²) та дуже малими (< 0,5 км²) за площею водного дзеркала.

Застосування класифікації озер за середньою глибиною згідно вимог ВРД ЄС (глибоке - > 15 м; середньої глибини – 3-15 м; мілке - < 3 м) засвідчує, що глибокі озера в Україні відсутні взагалі (одиночні випадки максимальної глибини до уваги не беруться).

Дослідження за цією методикою 28 озер Шацького поозер'я, для якого характерні найглибші водойми в Україні, виявили лише 4 озера (14%) категорії середньої глибини - Світязь, Пулемецьке, Пісочне, Люцимир. Всі інші 24 озера (86%) Шацької групи - мілкі [24].

Мілкими є гірські озера Українських Карпат (Бребенескул, Несамовите, Марічейка та ін.) [25]. Лише Синевир належить до категорії озер середньої глибини.

Дуже велике за площею озеро Ялпуг та великі за цією ознакою озера Кагул, Картал, Катлабуг, Китай, Кугурлуй в Придунайській озерній групі (25 водойм) належать до категорії мілких за глибиною.

Водосховища. В Україні водосховище – це штучна водойма з об'ємом понад 1,0 млн м³, споруджена для створення запасу води та регулювання стоку. Донедавна вважалося, що на території країни існує 1160 водосховищ [14]. Але дослідження, виконані в Україні в 2014 р. [6] і в 2020 р. дозволили уточнити цю кількість – 1054 водосховища. Вони мають повний об'єм 55,13 км³ та сумарну площу водного дзеркала 9362 км². В Україні загальний стік річок становить 170,3 км³/рік [18, 20]. Таким чином, водосховищами зарегульовано 32% загального річкового стоку країни.

Використовуючи методику [1], було виконано класифікацію 1054 водосховищ України за об'ємом води. До «дуже великих» - належать Кременчуцьке та Каховське водосховища на р. Дніпро; до «великих» – Київське, Канівське, Кам'янське (колишнє Дніпродзержинське), Дніпровське (на р. Дніпро), Дністровське (на р. Дністер). Тобто, 7 «дуже великих» і «великих» водосховищ становлять 0,7% від всіх водосховищ в країні. А інші 1047 водосховищ (99,3%) – це ті, що віднесені до категорій середніх, невеликих і малих (табл. 2). Причому, в цій категорії найбільшою є частка малих водосховищ (89.9%).

Таблиця 2. Наявність середніх, невеликих і малих водосховищ в районах річкових басейнів на території України (без дніпровського каскаду і Дністровського водосховища), 2020 р.

Район басейну річки	Площа району басейну річки км ²	Кількість водосховищ та їхні параметри			
		штук	площа, га	повний об'єм, млн м ³	корисний об'єм, млн м ³
Дніпро	296315	469	72831	2163.6	1756.5
Дністер	53961	61	11516	335.4	207.3
Дунай	30625	40	53824	1975	857.9
Південний Буг	63700	169	28257	822	483.3
Дон	55273	148	33226	1949.1	1616
Вісла	12892	11	3296	62.4	44.3
Річки Криму	27218	23	4218	398.4	368.1
Річки Причорномор'я	27179	36	5073	168.2	143.3
Річки Приазов'я	36866	90	21604	547.5	429.3
В Україні	604742*	1047	233846	8421.6	5906

Примітка: 604742 км² - загальна площа дев'яти районів річкових басейнів (включаючи прибережні води); 603628 км² - територія України.

Якщо розглядати значення повних об'ємів водосховищ, то виявляється, що в шести водосховищах Дніпровського каскаду (43,71 км³) та Дністровському водосховищі (3,0 км³) знаходиться 85% об'єму води всіх водосховищ країни. На середні, невеликі та малі водосховища припадає лише 15% (8,42 км³).

Найбільша кількість середніх, невеликих і малих водосховищ зосереджена у посушливих центральних та південно-східних індустриальних областях України (лісостепова та степова зони): Донецькій – 12% від загальної кількості водосховищ цієї категорій в країні; Дніпропетровській – 9 %. Найменшу кількість водосховищ мають на своїй території Івано-Франківська (0,3%) та Чернівецька (0,4%) області, які в достатній мірі забезпечені водними ресурсами.

Аналіз в розрізі районів річкових басейнів засвідчує, що майже половина водосховищ зосереджена в районі басейну р. Дніпро – 45 % від загальної кількості в країні. Найменше

водосховищ знаходиться в районі басейну р. Вісла – 1,0 %.

Усі водні об'єкти на території України становлять водний фонд держави. Але фізичні та юридичні особи, починаючи з 1999 р., можуть отримати в користування на умовах оренди деякі водні об'єкти. Так, для рибогосподарських потреб, культурно-оздоровчих, лікувальних, рекреаційних, спортивних і туристичних цілей, проведення науково-дослідних робіт можуть надаватися в оренду водосховища (крім водосховищ комплексного призначення), стави, озера і замкнені природні водойми [4]. У 2020 р. 28 % водосховищ перебувало в оренді, у 2014 р. частка орендованих водосховищ становила 39 %.

Стави. Став (ставок) – це штучна водойма з об'ємом не більше 1,0 млн м³. Стави належать до водних об'єктів місцевого значення. Невисокий статус цих водних об'єктів призвів до того, що їхній облік в Україні здійснювався незадовільно. Донедавна вважалося, що на території країни загальна кількість ставів становить 28,8 тисяч [14]. Дослідження, виконані в Україні у 2014 р., виявили на 72 % більшу кількість - 49444 стави з сумарною площею водного дзеркала 289109 га та об'ємом 3984,5 млн м³ води [6]. Це змусило повторити дослідження у 2019 р., щоб перевірити отримані результати [22, 29]. На жаль, при зборі інформації довелося враховувати реалії сьогодення – неможливість отримати свіжу інформацію по анексованій Автономній Республіці Крим, а також по тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей.

За даними досліджень 2019 р., в Україні нараховується 50793 стави з сумарною площею водного дзеркала 292899 га та об'ємом 3969,4 млн м³ води (табл. 3). Як видно, дані 2019 р. дещо вищі ніж у 2014 р., але досить близькі (різниця для різних характеристик становить 0,4-2,7 %).

Таблиця 3. Наявність ставів у районах річкових басейнів на території України, 2020 р.

Район басейну річки	Площа району басейну річки км ²	Кількість ставків та їхні параметри		
		штук	площа, га	об'єм, млн м ³
Дніпро	296315	24634	156227	1998.2
Дністер	53961	5899	24622	290.7
Дунай	30625	1965	10071	110.1
Південний Буг	63700	9954	55811	691.2
Дон	55273	2815	14976	312.4
Вісла	12892	1459	4453	49.9
Річки Криму	27218	1994	12816	217.7
Річки Причорномор'я	27179	656	5545	115.2
Річки Приазов'я	36866	1417	8378	199.1
В Україні	604742	50793	292899	3984.5

Примітка: 604742 км² - загальна площа дев'яти районів річкових басейнів (включаючи прибережні води); 603628 км² - територія України.

За об'ємом акумульованої води дуже великі (0,5-1,0 млн. м³) та великі (200-500 тис. м³) стави в Україні становлять 13 %; середні (50- 200 тис. м³) – 29 %; малі (10-50 тис. м³) та дуже малі (до 10 тис. м³) – 58 %.

Найбільше ставів зосереджено на території адміністративних областей, розташованих в межах центральної та західної України (лісостепова зона): Вінницькій – 10,5 % від загальної кількості ставів в країні, Дніпропетровській – 6,5 %, Київській – 6,3 % та Львівській – 6,3 % областях.

Найменше ставів від загальної кількості в країні знаходиться в межах Луганської – 0,7 %, Закарпатської – 1,3 %, Тернопільської – 1,7 % та Одеської 2,0 % областей.

Якщо розглядати в розрізі районів річкових басейнів, то видно, що майже половина ставів зосереджена в районі басейну р. Дніпро – 48,5 % від загальної кількості ставів в країні. Найменше ставів знаходиться в районі басейну річок Причорномор'я – 1,2 %.

У 2019 р. 28 % ставів перебувало в оренді, у 2014 р. частка орендованих ставків становила 36 %.

У 2013 р. Міністерство екології та природних ресурсів України затвердило "Порядок розроблення паспорта водного об'єкта". У цьому паспорті передбачено встановлення морфометричних, гідрохімічних і технічних параметрів водного об'єкта, гідрологічних характеристик річки, на якій розташована водойма. Також регламентується експлуатаційна діяльність на ставах для забезпечення надійності функціонування споруд. Замовником робіт з розробки паспорта водного об'єкта є його орендодавець.

Висновки

1). Виконане оцінювання даних про кількість водних об'єктів засвідчує наявність на території України: 63119 річок (з них 8 – великі); 6 каналів (довжиною понад 50 км); близько 20 тис. озер; 1054 водосховищ (у шести водосховищах дніпровського каскаду та Дністровському водосховищі знаходиться 85 % об'єму води всіх водосховищ); 50793 ставів.

2). Оскільки гідрографічні дослідження в Україні виконувалися понад 50 років тому, необхідними є сучасні гідрографічні обстеження території країни зі створенням сучасного водного кадастру і комп'ютерної бази даних про всі водні об'єкти.

3). Відповідно, актуальним завданням постає встановлення реальних морфометричних параметрів водних об'єктів (річок, озер, водосховищ, ставів).

4). Основними організаціями, у сферу діяльності яких входять ці питання, є Державне агентство водних ресурсів України та Український гідрометеорологічний центр Державної служби України з надзвичайних ситуацій.

5). Необхідно також унормувати низку понять, які застосовуються апіорі, але не мають визначення, чітких параметрів (наприклад, струмок, джерело, став-копанка та ін.).

Список літератури

1. Авакян А.Б., Салтанкин В.П., Шаралов В.А. Водохранилища. Москва, Мысль. 1987. 325 с.
2. Вишневецький В.І. Річки і водойми України. Стан і використання Київ. Віпол, 2000. 367 с.
3. Вишневецький В.І., Косовець О.О. Гідрологічні характеристики річок України. Київ. Ніка-Центр. 2003. 324 с.
4. Водний кодекс України, 1995. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text>
5. Водный кодекс Республики Беларусь, 2014. URL: <https://pravo.by/document/?guid=12551&p0=Hk1400149&p1=1>
6. Водний фонд України: Штучні водойми – водосховища і ставки: Довідник / В.В. Гребінь, В.К. Хільчевський, В.А. Сташук, О.В. Чунар'юв, О.Є. Ярошевич / За ред. В.К. Хільчевського, В.В. Гребеня. Київ. Інтерпрес, 2014. 192 с.
7. Гребінь В.В., Хільчевський В.К., Бабій П.О., Забокрицька М.Р. Оцінка річкової мережі басейну Росії за типологією річок згідно Водної рамкової директиви Європейського Союзу // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. 2015. Т.2(37). С. 23-33.
8. Гребінь В.В., Хільчевський В.К. Ретроспективний аналіз досліджень річкової мережі України та застосування типології річок Водної рамкової директиви ЄС на сучасному етапі // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. 2016. Т.2(41). С. 32-47.
9. ДСТУ 3517-97. Гідрологія суші. Терміни та визначення. Видання офіційне. Київ. Держстандарт України. 107 с. 1997.
10. ДСТУ 3041-95. Система стандартів у галузі охорони навколишнього середовища та раціонального використання ресурсів. Гідросфера. Використання і охорона води. Терміни та визначення. Видання офіційне. Київ. Держстандарт України. 1995.
11. Малі річки України: довідник / За ред. А.В. Яцика. Київ. Урожай. 1991. 296 с.
12. Методика гидрографического районирования территории Российской Федерации. Утверждена приказом Министерства природных ресурсов РФ от 25.04.2007 N 112. URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_68601/.
13. О водоохраных зонах и полосах рек и водоемов / Закон Республики Молдова № 449 от 27-04-1995. - URL: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=109438&lang=ru
14. Паламарчук М.М. Закорчевна Н.Б. Водний фонд України: Довідковий посібник. 2-е вид., доп. Київ. Ніка-Центр, 2006. 320 с.
15. Хильчевский, В.К. Гидроэкологическое состояние малых исторических рек Лыбедь и Почайна в бассейне Днепра и Волги в начале XXI века // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. 2019. № 4(55). С. 74-88.
16. Хильчевский В.К., Кравчинский Р.Л. Методические аспекты мониторинга родников в условиях Украинских Карпат // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. 2020. Т. 3(58). С. 6-19.

17. Хільчевський В.К. Гідроекологічні проблеми ревіталізації річок на території міських агломерацій – міжнародний та український досвід // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. 2017. Т.2(45). С. 6-13.
18. Хільчевський В.К. Глобальні водні ресурси: виклики XXI століття // Вісник Київського нац. університету ім. Т. Шевченка. Серія; Географія. 2020. Вип. 1(76)/2(77). С. 6-16.
19. Хільчевський В.К. Про функціонально-генетичну та гідрохімічну класифікації ставків // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. 2017. Т. 3 (46). С. 6-11.
20. Хільчевський В.К. Характеристика водних ресурсів України на основі бази даних глобальної інформаційної системи FAO Aquastat // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. 2021. № 1 (59). С. 6–16.
21. Хільчевський В.К., Гребін В.В. Гідрографічне та водогосподарське районування України 2016 р. – реалізація положень ВРД ЄС // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. 2017. Т. 1 (44). С. 8–20.
22. Хільчевський В.К., Гребін В.В. Сучасна гідрографічна характеристика ставків в Україні – регіональні і басейнові аспекти // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. 2020. Т. 3 (58). С. 20-30.
23. Хільчевський В.К., Гребін В.В., Забокрицька М.Р. Оцінка гідрографічної мережі району річкового басейну Вісли (Західного Бугу та Сану) на території України згідно типології Водної рамкової директиви ЄС // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. 2016. № 1 (40). С. 29-41.
24. Хільчевський В.К., Забокрицька М.Р. Основні аспекти морфометрії та гідрохімії Шацьких озер // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. 2020 № 3(58). С. 92-100.
25. Хільчевський В.К., Корчемлюк М.В., Кравчинський Р.Л., Савчук Б.Б. Умови формування хімічного складу води гірського озера Марічейка (масив Чорногора, Українські Карпати) // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. 2018. № 1(48). С. 6-15.
26. A new broad typology for rivers and lakes in Europe: Development and application for large-scale environmental assessments / Solheim A., Globevnik L., Austnes K. et al. // Science of The Total Environment. 2019. Vol. 697. P. 1-15.
27. Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council establishing a framework for the Community action in the field of water policy. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32000L0060&from=EN>
28. Khilchevskiy V.K., Grebin, V.V., Zabokrytska M.R. Abiotic Typology of the Rivers and Lakes of the Ukrainian Section of the Vistula River Basin and its Comparison with Results of Polish Investigations // Hydrobiological Journal. 2019. Vol. 55. Is. 3. P. 95-102. DOI: 10.1615 / HydrobJ.v55.i3.110.
29. Khilchevskiy V., Grebin V., Zabokrytska M., Zhovniir V., Bolbot H., Plichko L. Hydrographic characteristic of ponds distribution in Ukraine - basin and regional features // Journal of Water and Land Development. 2020. No 46 (VII–IX). P. 140–145. DOI: 10.24425/jwld.2020.134206.
30. W sprawie zmiany i ustalenia nazw niektórych miejscowości i obiektów fizjograficznych: Zarządzenie Prezesa Rady Ministrów nr 119 z dnia 27 grudnia 1962 r. // Monitor Polski. 1963. Nr 3. Poz. 6. - URL: http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WMP_19630030006.

References

1. Avakyan A.B., Saltankin V.P., Sharapov V.A. Vodokhranilishha [Reservoirs]. Moskva, My'sl'. 1987. 325 s.
2. Vyshnevskiy V.I. Richky i vodoimy Ukrainy. Stan i vykorystannia [Rivers and reservoirs of Ukraine. Condition and use]. Kyiv. Vipol, 2000. 367 s.
3. Vyshnevskiy V.I. Richky i vodoimy Ukrainy. Stan i vykorystannia [Rivers and reservoirs of Ukraine. Condition and use]. Kyiv. Vipol, 2000. 376 s.
4. Vodnyi kodeks Ukrainy, 1995 [Water Code of Ukraine, 1995]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text>
5. Vodny`j kodeks Respubliki Belarus`, 2014 [Water Code of the Republic of Belarus, 2014]. URL: https://pravo.by/document/?guid=12551&p0=Hk14001_49&p1=1
6. Vodnyi fond Ukrainy: Shtuchni vodoimy – vodoskhovyshcha i stavky: Dovidnyk [Water Fund of Ukraine: Artificial reservoirs - reservoirs and ponds: Handbook] / V.V. Hrebin, V.K. Khilchevskiy, V.A. Stashuk, O.V. Chunarov, O.Ie. Yaroshevych / Za red. V.K. Khilchevskoho, V.V. Hrebenia. Kyiv. Interpres, 2014. 192 s.
7. Hrebin V.V., Khilchevskiy V.K., Babii P.O., Zabokrytska M.R. Otsinka richkovoї merezhi baseinu Rosi za typolohiiu richok zghidno Vodnoi ramkovoї dyrektyvy Yevropeiskoho Soiuzu [Assessment of the river network of the Ros river basin according to the typology of rivers according to the Water Framework Directive of the European Union] // Hidrolohii, hidrokhimii i hidroekolohii. 2015. T.2(37). S. 23-33.
8. Hrebin V.V., Khilchevskiy V.K. Retrospektyvnyi analiz doslidzhen richkovoї merezhi Ukrainy ta zastosuvannia typolohii richok Vodnoi ramkovoї dyrektyvy YeS na suchasnomu etapi [Retrospective analysis of research on the river network of Ukraine and application of the typology of rivers of the EU

Water Framework Directive at the present stage] // Hidrolohiia, hidrokimiia i hidroekolohiia. 2016. T.2(41). S. 32-47.

9. DSTU 3517-97. Land hydrology. Terms and definitions. The publication is official. Kiev. State Standard of Ukraine. 1997. 107 s.

10. DSTU 3041-95. System of standards in the field of environmental protection and resource management. Hydrosphere. Use and protection of water. Terms and definitions. The publication is official. Kiev. State Standard of Ukraine. 1995.

11. Mali richky Ukrainy: dovidnyk [Small rivers of Ukraine: Handbook] / Za red. A.V. Yatsyka. Kyiv. Urozhai. 1991. 296 s.

12. Metodika gidrograficheskogo rajonirovaniya territorii Rossijskoj Federaczii [Method of hydrographic zoning of the territory of the Russian Federation]. Utverzhdena prikazom Ministerstva prirodnykh resursov RF ot 25.04.2007 N 112. URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_68601/.

13. O vodookhrannykh zonakh i polosakh rek i vodoemov [About water protection zones and strips of rivers and reservoirs] / Zakon Respubliki Moldova N 449 ot 27-04-1995. URL: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=109438&lang=ru

14. *Palamarchuk M.M., Zakorchevna N.B.* Vodnyi fond Ukrainy: Dovidkovyi posibnyk [Water Fund of Ukraine: Handbook]. 2-e vyd., dop. Kyiv. Nika-Tsentr, 2006. 320 s.

15. *Khil'chevskij V.K.* Gidroeologicheskoe sostoyanie malykh istoricheskikh rek Lybed' i Pochajna v basejne Dnepra i Volgi v nachale KhKhI veka [Hydroecological state of the small historical rivers Lybed and Pochaina in the Dnieper and Volga basins at the beginning of the 21st century] // Hidrolohiia, hidrokimiia i hidroekolohiia. 2019. № 4(55). S. 74-88.

16. *Khil'chevskij V.K., Kravchinskij R.L.* Metodicheskie aspekty monitoringa rodnikov v usloviyakh Ukrainy Karpats [Methodological aspects of monitoring springs in the conditions of the Ukrainian Carpathians] // Hidrolohiia, hidrokimiia i hidroekolohiia. 2020. T. 3(58). S. 6-19.

17. *Khilchevskiy V.K.* Hidroekologichni problemy revitalizatsii richok na terytorii miskykh ahlomeratsii – mizhnarodnyi ta ukraïnskyi dosvid [Hydroecological problems of river revitalization on the territory of urban agglomerations - international and Ukrainian experience] // Hidrolohiia, hidrokimiia i hidroekolohiia. 2017. T.2(45). S. 6-13.

18. *Khilchevskiy V.K.* Hlobalni vodni resursy: vyklyky 21 stolittia [Global water resources: challenges of the 21st century] // Visnyk Kyivskoho nats. universytetu im. T. Shevchenka. Seriya; Heohrafiia. 2020. Vyp. 1(76)/2(77). S. 5-13.

19. *Khilchevskiy V.K.* Pro funktsionalno-henetychnu ta hidrokhimichnu klasyfikatsii stavkiv [On the functional-genetic and hydrochemical classification of ponds] // Hidrolohiia, hidrokimiia i hidroekolohiia. 2017. T. 3 (46). S. 6-11.

20. *Khilchevskiy V.K.* Kharakterystyka vodnykh resursiv Ukrainy na osnovi bazy danykh hlobalnoi informatsiinoi systemy FAO Aquastat [Characteristics of water resources of Ukraine based on the database of the global information system FAO Aquastat] // Hidrolohiia, hidrokimiia i hidroekolohiia. 2021. №. 1 (59). S. 6–16.

21. *Khilchevskiy V.K., Hrebin V.V.* Hidrografichne ta vodohospodarske raionuvannia Ukrainy 2016 r. – realizatsiia polozhen VRD YeS [Hydrographic and water management zoning of Ukraine in 2016 - implementation of the provisions of the EU WFD] // Hidrolohiia, hidrokimiia i hidroekolohiia. 2017. T. 1 (44). S. 8–20.

22. *Khilchevskiy V.K., Hrebin V.V.* Suchasna hidrografichna kharakterystyka stavkiv v Ukraini – rehionalni i baseinovi aspekty [Modern hydrographic characteristics of ponds in Ukraine - regional and basin aspects] // Hidrolohiia, hidrokimiia i hidroekolohiia. 2020. T. 3 (58). S. 20-30.

23. *Khilchevskiy V.K., Hrebin V.V., Zabokrytska M.R.* Otsinka hidrografichnoi merezhi raionu richkovoho baseinu Visly (Zakhidnoho Buhu ta Sanu) na terytorii Ukrainy zghidno typolohii Vodnoi ramkovoï dyrektyvy YeS [Assessment of the hydrographic network of the Vistula river basin district (Western Bug and San) on the territory of Ukraine according to the typology of the EU Water Framework Directive] // Hidrolohiia, hidrokimiia i hidroekolohiia. 2016. № 1 (40). S. 29-41.

24. *Khilchevskiy V.K., Zabokrytska M.R.* Osnovni aspekty morfometrii ta hidrokhimii Shatskykh ozer [The main aspects of morphometry and hydrochemistry of Shatsk lake] // Hidrolohiia, hidrokimiia i hidroekolohiia. 2020 № 3(58). S. 92-100.

25. *Khilchevskiy V.K., Korchemliuk M.V., Kravchynskiy R.L., Savchuk B.B.* Umovy formuvannia khimichnoho skladu vody hirsokoho ozera Maricheika (masyv Chornohora, Ukrainski Karpaty) [Conditions for the formation of the chemical composition of the water of the mountain lake Maricheika (Chornohora massif, Ukrainian Carpathians)] // Hidrolohiia, hidrokimiia i hidroekolohiia. 2018. № 1(48). S. 6-15..

26. A new broad typology for rivers and lakes in Europe: Development and application for large-scale environmental assessments / Solheim A., Globevnik L., Austnes K. et al. // Science of The Total Environment. 2019. Vol. 697. P. 1-15.

27. Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council establishing a framework for the Community action in the field of water policy. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32000L0060&from=EN>

28. *Khilchevskiy V.K., Grebin, V.V., Zabokrytska M.R.* Abiotic Typology of the Rivers and Lakes of the Ukrainian Section of the Vistula River Basin and its Comparison with Results of Polish Investigations // *Hydrobiological Journal*. 2019. Vol. 55. Is. 3. P. 95-102. DOI: 10.1615 / HydrobJ.v55.i3.110.

29. *Khilchevskiy V., Grebin V., Zabokrytska M., Zhovnir V., Bolbot H., Plichko L.* Hydrographic characteristic of ponds distribution in Ukraine - basin and regional features // *Journal of Water and Land Development*. 2020. No 46 (VII–IX). P. 140–145. DOI: 10.24425/jwld.2020.134206.

30. W sprawie zmiany i ustalenia nazw niektórych miejscowości i obiektów fizjograficznych: Zarządzenie Prezesa Rady Ministrów nr 119 z dnia 27 grudnia 1962 r. // *Monitor Polski*. 1963. Nr 3. Poz. 6. - URL: <http://eli.gov.pl/eli/MP/1963>.

**Современная характеристика водных объектов Украины: водотоки и водоемы
Хильчевский В.К.**

По выполненной в статье оценке, современные данные по количеству водных объектов на территории Украины составляют: 63119 рек; около 20 тыс. озер; 1054 водохранилища; 50793 ставки. Показано, что поскольку гидрографические исследования в Украине выполнялись более 50 лет назад, необходимы современные гидрографические обследования территории страны с созданием современного водного кадастра и установлением реальных морфометрических параметров водных объектов (рек, озер, водохранилищ, прудов). Основными организациями, в сферу деятельности которых входят эти вопросы, является Государственное агентство водных ресурсов Украины и Украинский гидрометеорологический центр Государственной службы Украины по чрезвычайным ситуациям. Необходимо также урегулировать ряд понятий, применяемых априори, но не имеющих определения, четких параметров (например, ручей, источник, пруд-копань и др.). Это сложно осуществлять через Водный кодекс Украины или ДСТУ, но проще можно сделать через официально утвержденные методики, в которых данные термины применяются.

Ключевые слова: водные объекты, водотоки, водоемы реки, озера, водохранилища, пруды.

**Modern characteristics of water bodies in Ukraine: watercourses and reservoirs
Khilchevskiy V.K.**

According to the assessment made in the article, the current data on the number of water bodies on the territory of Ukraine are: 63119 rivers; about 20 thousand lakes; 1054 reservoirs; 50793 ponds. There are rivers in Ukraine: large (> 50 thousand km²) - 8 rivers: Dnieper, Dniester, Danube, Desna, Pripjat, Southern Bug, Seversky Donets, Tisa; medium (2.0-50 thousand km²) - 82 rivers; small (<2.0 thousand km²) - 63,029 rivers (99.87%). There are lakes in Ukraine: very large (> 100 km²) - 1 lake: Yalpus; large (10-100 km²) - 21 lakes; medium (1-10 km²) - about 70; small (0.5-1.0 km²) and very small (<0.5 km²) - all other lakes (99.54%). There are reservoirs in Ukraine: very large (10-50 km³) - 2 reservoirs: Kremenchug and Kakhovskoe - on the river.Dnipro (0.2%); large (1.0-10 km³) - 5 reservoirs; Kievskoe, Kanevskoe, Kamenskoe, Dneprovskoe (on the Dnieper river), Dnestrovsky - on the Dniester (0.5%); medium (0.1-1.0 km³) - 11 reservoirs (1.0%); small (0.01-0.1 km³) - 88 reservoirs (8.4%); small (<0.01 km³) - 948 reservoirs (89.9%). There are ponds in Ukraine: very large (> 500 thousand m³) and large (200-500 thousand m³) - 13%; medium (50-200 thousand m³) - 29%; small (10-50 thousand m³) and very small (<10 thousand m³) - 58%. Of great importance was the approval by the Verkhovna Rada of Ukraine in 2016 of the hydrographic zoning of the territory of Ukraine with the allocation of 9 regions of river basins: the Dnieper, Dniester, Danube, Southern Bug, Don, Vistula, Crimean rivers Black Sea rivers, Azov rivers. Almost all rivers of Ukraine belong to the basin of the Black and Azov seas. In addition to the area of the river basin Vistula (Western Bug and San rivers) which belongs to the Baltic Sea basin and occupies only 2.5% of the country's territory.

It is shown that since hydrographic studies in Ukraine were carried out more than 50 years ago, modern hydrographic surveys of the country's territory with the creation of a modern water cadastre and the establishment of real morphometric parameters of water bodies (rivers, lakes, reservoirs, ponds) are necessary. The main organizations dealing with these issues are the State Agency for Water Resources of Ukraine and the Ukrainian Hydrometeorological Center of the State Service of Ukraine for Emergency Situations. It is also necessary to regulate a number of concepts that are used a priori, but do not have a definition, clear parameters (for example, a stream, a source, a digging pond, etc.). This is difficult to implement through the Water Code of Ukraine or state standards, but it can be easier to do through the officially approved methods in which these terms are used.

Keywords: water bodies, watercourses, reservoirs, rivers, lakes, reservoirs, ponds.

Надійшла до редколегії 20.11.2020